

COMPOSTATGE CASOLÀ DEL BAIX EMPORDÀ

GUIA DEL COMPOSTATGE CASOLÀ: “pas a pas”

1.- Què és la matèria orgànica?

La matèria orgànica és la fracció majoritària de les escombraries domiciliàries, aproximadament un 40% del total.

El que anomenem matèria orgànica, en aquest cas de les deixalles, són les restes de la cuina i del jardí, és a dir, d'origen vegetal o animal i 100% reciclable mitjançant el compostatge. Aquesta matèria, en condicions favorables de temperatura, oxigen i humitat, es descompon amb l'ajuda de microorganismes per transformar-se en adob, un excel·lent aliment per a la flora del nostre hort i jardí.

El compostatge és un procés controlat que imita el que passa de forma espontània a la natura i que té, per tant, un gran valor ecològic. Estem tornant a la terra les restes del que un dia ens va donar, i que d'altra manera s'haurien desaprofitat.

2.- Què es pot compostar?

Es pot compostar tota la matèria orgànica, però exclourem alguns materials per tal d'evitar, entre d'altres, problemes d'olors.

Tot compost necessita una proporció determinada de matèria rica en carboni (C) i una altra en nitrogen (N). Per facilitar la feina distingirem dos tipus diferents d'aportació al compost: anomenarem **matèria seca** la part rica en carboni, que és la que dona estructura a la pila i també la que conté menys aigua i **matèria humida**, la part rica en nitrogen, amb menys estructura, elevat contingut en aigua i de descomposició més ràpida.

En els vegetals, per exemple, la part llenyosa de la planta seria **matèria seca** i en canvi la part verda i tendra de la planta seria **matèria humida**.

❖ **Es poden compostar:**

Restes de verdures, peles de fruites, herbes d'infusions, marro de cafè, les petites restes d'oli/vinagre de l'amanida (mai cuinat), restes de suc (diluints amb l'aigua de mullar la pila), gespa verda, restes de l'hort, fems d'animals herbívors o omnívors com la gallinassa, flors, fulles i plantes verdes o seques, closques d'ou, closques de fruita seca, paper de cuina, tps de suro, fullaraca, pinassa, restes de poda tallades o triturades, gespa seca, cendres, serradures de fusta natural, palla...

No hi afegirem ni carn ni peix per tal d'evitar problemes d'olors, i el pa sols en petites quantitats.

❖ **Acceleradors naturals del procés**

Alguns materials de descomposició ràpida acceleren el procés del compostatge:

Fems d'herbívors o omnívors: en petites quantitats ja que conté molt de nitrogen.

Adob madur o jove: si bé aquest material ja està compostat o quasi, si ja en tenim de fet, podem afegir-ne una mica a la pila per accelerar el procés.

Gespa (80% d'aigua i alta en N): barrejada amb matèria seca per tal d'evitar la compactació del material.

Ortiga

Iogurt diluït amb aigua tèbia

Algues marines o d'aquari

Peles de plàtan

Com tots els acceleradors són **matèria humida**, s'ha de tenir cura que quedin sempre coberts d'un abrigall de **matèria seca**, que ens acostumarem, com a norma, a deixar sempre l'última.

3.- Ubicació del compostador.

El compostador s'ha de col·locar directament a terra en un lloc que faciliti el drenatge i preferiblement, al resguard de les inclemències del temps (vent, sol...) que influïrien en el procés del compostatge. D'aquesta manera som pràcticament nosaltres qui dosifiquem la humitat, la temperatura i l'aireig del compost i evitem així els excessos.

Si col·loquem el compostador a la vora d'un arbre aquest ens ho agrairà però s'ha de deixar un marge de seguretat fins al tronc d'uns 50 cm aproximadament, per tal de que l'adob líquid que sortirà per la seva base no hi vagi a parar directament a les arrels.

Una vegada ubicat el compostador, per començar, es pot fer un llit de **material gruixut i sec** per tal de donar estructura i facilitar el drenatge: **branques tallades, pinyes, etc.**, D'aquesta manera es permetrà també l'entrada d'aire per sota i la sortida de l'adob líquid a la terra. Una base massa compacta impediria la sortida de aquests líquids i el material es podriria. Es tracta del mateix concepte que fem servir quan plantem en testos i deixem a sota un llit pel drenatge amb material més gruixut.

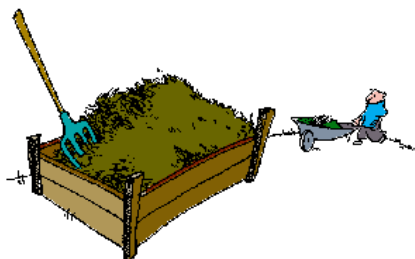
4.- Dins la cuina i al jardí.

Les restes de menjar que dipositarem en el compostador (**peles de fruita, verdures, closques d'ou, tovallons de paper, taps de suro...**) trigaran més o menys temps a compostar segons el volum dels trossos. Així, com més petit tallem les restes de menjar més ràpid serà el procés.

Farem el mateix amb les restes procedents del jardí, com més petits siguin els trossos que afegirem a la pila, més fàcil i ràpida serà la seva transformació en humus.

Material més petit = menys feina per als organismes descomponedors

5.- Compostant

Anirem incorporant les restes orgàniques al compostador. La millor manera de fer-ho és intercalant una capa de **matèria seca** i una de **matèria humida** successivament, voltejant-les de tant en tant per afavorir la circulació d'aire i barrejar de materials dins el compost, aquesta freqüència de volteig pot ser per exemple cada 15 dies. La proporció de **matèria humida**, que és la que accelera el procés, ha de ser una mica més gran que la de **matèria seca**, que és la que dóna estructura i permet la circulació de l'aire a la pila. En tot cas, la millor manera de comprovar la idoneïtat de la proporció és observar l'aspecte de la pila.

Per tal d'evitar la proliferació de mosques de la fruita i d'altres, enterrarem les restes de fruita i en general el que anomenem **matèria humida**, sobretot si es tracta de restes de cuina, sota una capa de **matèria seca**, bé sigui **fullaraca** o **branques seques triturades, serradures sense tractar, palla, cendres de la llar de foc** (s'ha de tenir molta cura que aquestes estiguin ben apagades i fredes per no provocar que el compost s'encengui).

La capa de **matèria seca** ha de ser sempre un recurs disponible. És pràctic tenir sempre una provisió d'aquesta **matèria** al costat del compostador, bé sigui dins una galleda, una cistella o qualsevol altre recipient. Mantenir aquesta regla ens permetrà tenir sempre a mà un abrigall per la pila, aquest és un material molt important per una bona gestió del nostre compostador.

A mesura que la pila pugi de volum, el compost que va quedant a sota ja no el podem voltejar, però no passa res, aquest és el més vell i començarà a madurar fins a formar la nostra primera collita.

S'ha de regar la pila de compost quan s'aprecii falta d'humitat. La freqüència de reg dependrà del material aportat (**material sec** o **humit**) i de les condicions ambientals. En tot cas si la proporció de **matèria seca** i **humida** és la correcta, les freqüències es fan molt més llargues i quasi no fa falta regar. La pila ha de mantenir-se sempre humida però no xopa. Si agafem una mostra del compost en descomposició entre les mans i l'espremem no ens ha de gotejar aigua. En obrir la tapa del compostador s'ha d'apreciar restes de baf, en cas contrari li faltarà humitat al compost.

El procés de compostatge constarà de tres fases. En la primera, la temperatura es mantindrà com la de l'ambient fins que el procés avanci i la pila vagi agafant volum. En la segona, la temperatura anirà pujant i podrà assolir uns 60° C. Aquesta elevada temperatura és el resultat de l'energia que desprèn l'activitat biològica del compost. L'última fase és la de maduració, la temperatura tornarà a baixar i el compost acabarà de madurar.

Sempre traurem el compost madur per la part de sota del compostador, ja que aquest serà l'adob més vell de la pila.

La durada del procés i la qualitat del compost dependran, entre d'altres coses, de l'estació de l'any (temperatura, humitat...), del volum del material aportat, del seguiment del procés i també del fet que la proporció que s'ha aportat de matèria humida i seca sigui la idònia. En tot cas, per treure un compost amb un punt de maduresa adequat s'ha de comptar entre 5 o 6 mesos.

De tot el volum de matèria orgànica que hem anat afegint a la pila recollirem aproximadament un 30% de compost, d'aquí que quan comencem a aportar material al compostador aquest s'ompli de seguida i poc després, a mesura que el procés avança i s'evapora l'aigua, la pila comenci a disminuir de volum.

Una vagada garbellat la matèria que no s'ha compostat s'ha de tornar a afegir a la pila.

6.- Problemes en el procés de compostatge

- Si hem regat massa la pila, té un excés de **matèria humida** o no l'hem airejat suficientment, el compost despendrà una olor d'amoníac o podrit. Ho rectificarem airejant-lo, barrejant bé el compost o afegint-hi **matèria seca**. També deixarem la tapa del compostador oberta per tal que s'assequi el material.
- En el cas contrari, és a dir per falta d'humitat, ja sigui per manca de reg o per un excés de **matèria seca**, la pila no pujarà de temperatura i el procés serà molt i molt lent. En aquest cas ho solucionarem, regant la pila i/o barrejant-hi **matèria humida**.

- La proliferació d'insectes molestos es minimitzarà enterrant bé les **restes humides** sota de les **seques**. Si no tenim **material sec** es pot fer servir, molt ocasionalment, **paper de diari** (trossejat i sense tinta de color), per enterrar les **restes humides**.
- Els cucs de terra dins del compostador no són cap problema, al contrari, acceleraran el procés i són excel·lents airejadors, tant del compost com de la terra.

7.- Els primers fruits de la pila: el compost madur

Com ja s'ha dit en l'altre apartat, el temps necessari perquè el compost es pugui recollir i utilitzar com a adob dependrà de les condicions en les quals s'ha desenvolupat tot el procés.

Un compost madur fa una lleugera olor de terra de bosc, té un aspecte homogeni i esmicolat, el seu color pot anar del marró fosc fins al negre i el material pot embrutar però no ha de tenyir la mà. Tampoc ha de sobrepassar la temperatura ambient. Si en agafar-lo s'hi aprecia escalfor, voldria dir que encara queda activitat biològica i que per tant el procés no ha finalitzat.

En cas que algun dels materials no s'hagués desfet del tot, el tornarem a ficar dins la pila perquè continuï el seu procés. Això, a més, actuarà d'activador i accelerarà la part més nova de la pila.

El compost sempre s'ha d'aplicar barrejat amb la terra, sobretot si es tracta de plantes en testos, o bé estendre'l en fines capes sobre la terra.

També es pot collir el compost més jove i utilitzar-lo com a adob en algunes varietats de l'hort que suporten bé aquest tipus de material.

En tot cas, sigui quin sigui el grau de maduresa i de qualitat del nostre compost, segur que serà un excel·lent aliment per a les plantes del nostre hort i jardí.

El vostre ajuntament i el Consell Comarcal del Baix Empordà us desitgen:

Bon compostatge!

